

HAGAINITIATIVET

Remissvar på betänkandet Vägen mot utfasning (SOU 2026:33), KN2026/01175

Inledning

Klimatförändringar hotar både säkerhet och stabilitet. EU:s klimatobservationstjänst Copernicus har bekräftat att 2024 var det första året där den globala medeltemperaturen översteg 1,5 grader Celsius jämfört med förindustriell nivå, det vill säga det varmaste året någonsin uppmätt¹. Sommaren 2026 uppmättes nya värmerekord som drivit på skogsbränder². Det konstateras nu att Europa är den kontinent som värms upp snabbast. Utrymmet att agera och förhindra irreversibla klimatrelaterade förändringar krymper snabbt.

Mot bakgrund av detta läge, minskar inte utsläppen i tillräcklig takt eller omfattning, särskilt inom transportsektorn, där de till och med ökar i Sverige. Som betänkandet konstaterar är det utsläpp från inrikes vägtransporter och arbetsmaskiner som huvudsakligen är den kvarstående utmaningen för att nå ESR-målet till 2030. Sverige behöver därför införa tydliga, långsiktiga styrmedel för att nå både nationella och EU-gemensamma mål samt bidra till näringslivets gröna konkurrenskraft. Betänkandet understryker att *”stora delar av näringslivet stödjer beslutade klimatmål och ser att en långsiktig och stabil klimatpolitik kan stärka deras konkurrenskraft”*.

Att luta sig mot en strategi som förlitar sig på att det kommer finnas utsläppsutrymme tillgängligt att förvärva till följd av att andra länder överpresterar i relation till sina nationella beting, är inte bara riskabelt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, det är i förlängningen också en affärsrisk och missgynnar företag som efterfrågar tydlighet, förutsägbarhet och långsiktighet inom klimatpolitiken. Hagainitativet delar betänkandets bedömning att det är en osäker strategi att förlita sig på möjligheten att förvärva utsläppsrätter från andra länder.

För att klara stärkt konkurrenskraft och säkra jobben krävs en fortsatt acceleration och uppväxling. Näringslivet kan med sin drivkraft bidra till detta. Från politikernas håll behövs ett tydligt ledarskap i klimatfrågan både i Sverige och i EU, särskilt mot bakgrund av att den politiska arenan präglas av konkurrens mellan olika politikområden så som

¹ [Copernicus: 2025 was the third hottest year on record | Copernicus](#)

² [Exceptionally hot and dry conditions fuel wildfires in Europe as ocean surface temperatures reach record highs for July | Copernicus](#)

säkerhet, upprustning och handelskrig i en tid av geopolitisk oro. Vi har inte råd att endast fokusera på en utmaning, tidseran för polykriser är här. För att näringslivet ska ha de bästa förutsättningar att bidra med lösningar, behöver politiken leverera förutsägbara och långsiktiga spelregler.

Näringslivets fortsatta klimatomställning skapar jobbtillfällen i Sverige.

Accelerationskontorets rapport från maj 2025 visar att 155 gröna industriprojekt i Sverige planerar investeringar på sammanlagt 803 miljarder kronor. Dessa satsningar stärker Sveriges konkurrenskraft och bidrar sannolikt till att skapa tiotusentals nya framtidssäkra jobb. Genom att bland annat investera i innovation, biobaserade lösningar och cirkulära affärsmodeller kan företag minska miljöpåverkan och samtidigt öka lönsamheten.

Ett förändrat klimat innebär i praktiken en affärsrisk. Kostnaden av att inte agera är betydande. För företag innebär ett förändrat klimat ökade kostnads- och resursrisker, inte minst eftersom samtliga verksamheter är direkt eller indirekt beroende av naturen.

Hagainitiativet stödjer övergripande de förslag som lyfts i betänkandet som syftar till att nå klimatmålen till år 2030 genom att stärka incitamenten att minska användningen av fossila drivmedel. Vi ser ett stort värde i att utredningen tagit ett grepp om näringslivet konkurrenskraft och medborglig acceptans för en rättvis omställning.

Betänkandet föreslår en rad åtgärder som enligt vår bedömning skulle möjliggöra för Sverige att återta sin ledarposition i Europa och världen vad gäller klimatomställningen. Rika länder med goda förutsättningar och mycket att vinna på att ställa om behöver ta ansvar i klimatfrågan.

Hagainitiativet har i ett remissvar av Revidering av EU:s utsläppshandelssystem ETS 2026 (2026/0212 (COD)) utvecklat sin position kring vikten av att bevara ambitionen inom EU:s utsläppshandelssystem som varit ett centralt styrmedel som levererat utsläppsminskningar inom unionen.

Huvudbudskap

- 1. Hagainitiativet stöttar perspektivet att det säkerhetspolitiska läget behöver länkas samman med den gröna omställningen tydligare. Här finns stora möjligheter att stärka Sveriges oberoende av fossila energilag och den inhemska energiförsörjningen.**

Sveriges beredskap är eftersatt eftersom samhällets sårbarheter länge har underskattats. Efter kalla kriget utvecklades beredskapslager och planeringen för kriser

decentraliserades utan att tydligt nytt ansvar togs. Förmåga behöver byggas nu, inte imorgon. I en offentlig politisk debatt som alltmer präglas av säkerhetsfrågor och beredskapsperspektiv till följd av globala geopolitiska spänningar är det således viktigt att hålla ett fast grepp kring synergier med att samtidigt accelerera den gröna omställningen.

2. Hagainitiativet efterfrågar ekonomiska styrmedel som gör förnybara drivmedel billigare än fossila drivmedel

Betänkandet föreslår att höja skatten för bensin och diesel för att påskynda elektrifieringen av transportsektorn och övergången till förnybara drivmedel. Det krävs att styrmedel kommer på plats som ändrar incitamenten för producenter, leverantörer och användare och gör det billigare att köpa och använda biodrivmedel i relation till fossila drivmedel. Riktade ekonomiska stöd till landsbygd, kommuner och industrier behöver också komma på plats som bidrar till att jämna ut den relativa ekonomiska kostnadsbördan för ekonomiskt svagare grupper för att säkerställa en rättvis omställning som bygger legitimitet för klimatpolitiken. Detta nämns även i betänkandet vad gäller påverkan på hur olika branscher samt företag av olika storlekar påverkas.

3. Hagainitiativet efterlyser styrmedel som ökar inblandningen av förnybara drivmedel och stimulerar en ökad inhemsk produktion av förnybara drivmedel

Betänkandet konstaterar att *”det är, inom den återstående tidsramen, inte möjligt att i tillräcklig omfattning vare sig ställa om fordonsflottan till eldrift eller minska trafikarbetet med förbränningsmotordrivna fordon för att nå ESR åtagandet till 2030, utan att det skulle medföra betydande samhällsekonomiska kostnader. Därför bedömer utredningen att användningen av förnybara drivmedel behöver öka”*.

Förnybara råvaror kommer i viss utsträckning från Sverige och i övrigt främst från marknader i vår geografiska närhet, inte minst inom EU. Genom en storskalig inhemsk produktion av förnybara drivmedel kan Sverige minska beroendet av fossila råoljor, och i förlängningen göra landet mer robust mot störningar och konflikter. Detta kan till exempel göras genom att successivt höja reduktionsplikten, som betänkandet föreslår, samt skapa förutsättningar och riktade åtgärder som gynnar inhemsk produktion.

Gällande frågan om huruvida höginblandade förnybara drivmedel ska hållas utanför eller inkluderas i reduktionsplikten, är det från Hagainitiativets sida viktigt att belysa riskerna med att tappa marknadsdrivkraften inom den fossilfria omställningen. Om höginblandade biodrivmedel inkluderas i reduktionsplikten försvinner den additionalitet som idag kan uppstå när företag väljer att gå före lagstiftningen.

Detta är en viktig fråga för aktörer som vill investera och gå före i omställningen med hjälp av marknadskrafterna och kunna visa att deras åtgärder leder till additionella utsläppsminskningar utöver vad lagstiftningen redan kräver.

För flyg och sjöfart bör stödsystem för produktion av bio-CCU (det vill säga infångning och användning av biogen koldioxid) av elektrobränslen utvecklas.

4. Elektrifieringen av transporter behöver accelereras

Regeringen bör underlätta elektrifieringen av svenska transporter genom att prioritera elnätsutbyggnad till nyckelplatser för industri och förnybar bränsleproduktion, som elektrobränslen. Det bör även ställas krav på att elnätsbolag delar information för laddinfrastruktur om kötid, anslutningsförfrågningar och tillgänglig kapacitet, samt standardisera information om nätkapacitet, anslutningsprocesser och tariffer. Kunder bör också ges rätt att bilda energigemenskaper, dela abonnemang virtuellt och få sänkt elnätstariff inom samma nätområde.